

DISPUTATIO
DE
R A C H A B
M E R E T R I C E ,
JOSUÆ II, I.

Q V A M
P R Ä S I D E
D. IOH. GEORG. ABICHT, P.P.
& h. t. Acad. RECTORE,

IN AUDITORIO THEOLOGICO
d.XIX. Febr. Anno M DCCXII.

COMMITTONUM CENSURIS
SUBJICIT
A. & R.
M. HIERONYMUS Gießmann /
GROSBARD - MISNICUS.
ALUMN. ELECTORAL.

LIPSIAE,
Literis BRANDENBURGERIANIS.

Coll. diss. A
1, 19

a. I.,

Sächs.
Landes-
Etbl.

§. I.

E exploratoribus a Josua Jerichuntem missis Cap.
II. v. i. legitur: **וַיָּלְכוּ וַיָּבָאוּ** בֵּית אִשָּׁה זֹוָנָה **וַיָּשְׁמַחַת רֹחֶב** וַיִּשְׁכַּבְוּ שָׁמָרָה: *abibant (duo exploratores) et ingrediebantur domum mulieris metrericis, cui nomen erat Rachab, in qua etiam decumbebant.* Notum est, digladiari inter se interpretes & hebraicum vocabulum **זָנוֹנָה** interpreta-

turos in duplicem discedere sententiam, sparso dissensionis semine a Paraphrasta Chaldaeo & LXX. Senioribus. Ille enim verba nostra vertit: **וְאַזְלָו וְעַלְוָו לְבֵית אֲתָה פּוֹנְדְּקִירָה וְשָׁמָרָה** תמן: *et abierunt et adscenderunt in domum mulieris παρδοκυστερέας, cui nomen erat Rachab, in qua decubuerunt. Hi autem ita transtulerunt: Καὶ εἰσήλθοσαν εἰς ὅικαν γυναικὸς πόρνης, τῇ σύνομα πατέρᾳ, καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ.* Putant itaque, duplicem hanc versionem duplicem involvere & diversam significationem. Unde, qui Jonathanem sequuntur, vocem **פּוֹנְדְּקִירָה** intuiti, pro *hospita* solummodo Rachabam venditant, qui vero LXX Senes ducos eligunt, eandem scortum fuisse contendunt. Huic sententiarum diversitati ansam sine dubio porro dederunt matres duæ, e quibus progenita hæc videtur esse filia. Altera est Chaldaea usitata, **זָנוֹנָה** scilicet, quæ *alere, pascere, sustentare* significat, ut videre est Dan. 4, 9. ubi ramus ille dicitur pulcher fuisse & fructuosus; **וְמַנְדָּה יְהִזְזָן כָּל בְּשֻׁרָּא** et ex eo alebatur omnis caro. Unde qui ab hac radice vocabulum **זָנוֹנָה** derivant, per *hospitam*, interpretantur: quem sensum elitit Kimchi Libro Radic. col. 127. **רֹחֶב הַזְוָנָה תָּאֵר בְּפָלָס טֹובָה וְפִירּוֹשׁוּ מִזְבֵּחַ מִזְבֵּחַ**

A

כ

פּוֹבָה זָוְנָה h.e. *est ad formam*, significatque mulierem vendentem cibum. Eodem modo R. Jona l. c. exponit Joel. IV, 3. & posuerunt puerum pro cauponaria. Altera est Hebræis propria, nempe **זָוָן**, quæ notat, *scortatus est*: id, quod patet ex plurimis Sacrae Scripturæ locis. Ad hanc igitur, qui vocis **זָוָנה** referunt originem, per *scortum*, *meretricem* illam explicant, necesse est.

§. II.

Hæc qui considerant, non mirabuntur, quod interpretum animus fluctuet, & in diversas sententias trahatur. Rasche Jonathanem secutus **אֲשֶׁת זָוָנָה** a **זָוָן** *alere* deducit. : **פּוֹנְדַּקִּיתָה** מִינֵּי **מְזֻונָה**: Jonathan interpretatus est *Pondekitha*, quæ talis est fæmina, quæ variis cibos vendit. Præter adductas Lyram in Comment. in h. l. commovit alia ratio, ut Rachabam pro cauponaria haberet, quod nempe Salmoni illa in matrimonio sit conjuncta, qui princeps nobilioris tribus Judæ eam non duxisset, si actu infamis fuisset. Pontasius quoque Difficil. Loc. Tom. I. quæst. LV. p. 714. extra oīnnem controversiam non esse existimat, Rachabam scortum fuisse, quia ejus posteri inter Israelitas habitare permitti sunt, quia Deut. XXIII, 2. *Mamseres* h. e. ex scorto nati arceantur. Pari modo eadem pro hospita habetur a Fesselio Advers. Sacr. Lib. II. cap. XXVII. p. 172. seq. partim quod **דָנָה** quandoque Hebræis significet *vendere*, *mercaturam exercere*, Jes. XXIII, 15. 16. partim, quod Chaldæus **זָוָנָה** vertat **פּוֹנְדַּקִּיתָה** Jos. II, 1. VI, 17. 22. 25. partim quoque, quod LXX. reddant *πόρνην*, quæ vox descendit a *πέρνημι*, vendo, uti meretrix a merere, unde Xenodochia sive tabernæ meritoria dicuntur Philox. Gloff. Alii aliam viam ingrediuntur, ut labem impudicitiae ab ea abstergant: quos inter est Simonius Diction. Bibl. P. II. p. 411. Statuit enim ille, quod quidem fuerit publica meretrix, sed quæ in idoli sui honorem quibusvis se prostituerit, qualia scorta magistratus permisit, religionis opinione seductus. Hoc vel exinde patere existimat, quod parentes eam solam in domo quadam ad portam sita habitare permiserint, quodque sine marito & infantibus vixerit. Hoc enim parentes non to-

tolerasse opinatur, nisi in Numinis sui honorēm corpus suum promiscuis amplexibus violandum præbuisset. **זונָה** tam *meretricem*, quam *cauponam*, & *hospitam* denotare putant, quibus B. Glassius ad stipulari videtur in Rhetor. s. L. V. Tr. I. cap. xviii. p. 1936.

§. III.

Prodeant itaque in arenam priores, & vim nobis ostendant suam, qua Rachabam non meretricem, sed hospitam fuisse, munire contendunt. Fatemur equidem **זונָה** secundum regulas Grammaticas tam a **זון** *alere*, quam a **זנה** *scortari* derivari posse, sed negamus hospitæ significationem in scriptura occurrere. Si enim non tam vocis originem, quæ dubia, quam ejusdem frequentem significationem, quæ certa, attendamus, merito & in hoc & in aliis locis meretricem & scortum vertimus. Objiciunt quidein aliqui Jes. xxii. 17. ubi **וְזֹנָתָה** *mercaturam* exercebit vertunt, quia in sequenti versu de mercatura sermo est. Sed si contextum consideraveris, significatum metaphoricum agnosces. De Tyro enim Propheta dicit, quod scorti instar populos alliciat, cum quibus mercaturam exerceat. Conf. Glass. Rhetor. S. Tract. I. cap. IX. p. 1648. & Tr. II. cap. IV. p. 2016. Rabbi Jona pro contraria sententia adduxit Joel. III. 8. **וְדַבּוּנְתָּם** *puerum pro cauponaria*; sed perperam hic ab usitata significatione receditur. Optimus enim est sensus, quem Aben Esra tradit Comment. in h. l. **וַיִּתְנַחֵן חִילָד הַיְשָׁרָאֵל בְּמַחְיָה** **זֹנָה בְּעֹבֶר זְנוּתָה**: *Dabunt puerum Israeliticum loco pretii meretricis propter scortationem*: quem etiam Kimchi in Lexico & Comment. sequitur. Alii opponunt Jud. XI. 1. ubi de Jephtha legimus, quod **אֲשֶׁר זֹנָה** *cauponariam* habuerit matrem; sed æque commode mulierem meretricem, vel pellicem cum aliis, vel extraneam cum Josepho vertes. Tandem obstarere videtur i Reg. III. 17. **נְשִׁירָתָה** **זְנוּתָה** duæ mulieres cauponariæ, uti *Vatabl.* reddit. Sed rectius aliis sunt meretrices, vel uti Josepho placet, **έτιγας Τὸν βλόv, extra-nea**, uti Grotius notavit.

§. IV.

Præterea sententiæ suæ patrocinium querunt in Chaldæica voce **פֻנְךִּיתִתְהָ**, cuius literas urgent & derivationem Gram-

maticam. Cum enim a Græco πανδοκέυτρια descendat, hospitam quoque non significare non posse, iidem autumant. Sed hujus rationis infirmitatem quilibet facile intelligit, cum non literis, sed usu metiendum hoc sit vocabulum. Afferere enim non veremur, quod פונדקירטה Græce πανδοκία vel πανδοκέυτρια caupona plurimis in locis sibi significatum vendicet, qui Hebræorum זונת scorto & Græcorum πόρνη adscribi communisime solet. Negare equidem nequaquam possumus, hoc Græcis alias notissimum vocabulum, literis si illud metiaris, significare hospitam vel cauponam. Ita enim Svidas Lex. Πάνδοκος αἱ πάντας ὑποδεχόμεναι, mulieres, que omnes excipiunt hospites. Sic & πανδοκέυτρια ταῦτα τὸ δέχεσθαι πάντας, quod omnes excipiat, dicta; ratione usus vero meretricem omnino connotat. Theophrastus sane πανδοχεῖσθαι refert inter ἔργα αἰχέραι Charact. Eth. Cap. VI. περὶ αἴποντας p. 19. Ideo etiam eadem vox male audit Casaubono in Commentario ad cit. loc. p. 181. Olim apud Græcos, inquit, sicut etiam hodie, ut audio, in quibusdam Italiz locis, non multo erat honestior locus πανδοχεῖον sive taberna meritoria, quam ὄικημα, hoc est, lenonis aut meretricis domus, & ap. Hebræos Zona & meretricem significat & cauponam, nec multo aliter ap. Latinos, qui τὸ πανδοχεῖον stabulum, & τὸν πανδοχέα stabularium dixerunt; meretricem autem prostibulum. Eo factum, ut viri, quibus honestas curat, & que in cauponis ædibus conspicisci erubescerent, ac in lenonis. Quod porro probat ex Isocrate, Æliano & jure Romano. Accedit, quod istis temporibus vel plane nulla vel rara fuerint hospitia, quod Serar. ad Tob. V. nec non Jacob. Capell. ad Jos. II. monuit. Maluerunt enim iter facientes aut in plateis, aut in agris, quam in hospitiis ejusmodi, quæ non nisi lupanaria erant, pernoctare, uti ex Gen. XIX, 2. & XXVIII, 11. Jud. XIX, 15. appareat.

S. V.

Si itaque Græcis ipsis πανδοκέυτριa male audit, mirum non est, quod Chaldæus famosum significatum respiciens meretricem Pondekitham appellaverit. Cognoscimus ex hoc, quo sensu Chaldæus Jud. XI, 1. & XVI, 1. אַתְתָא פּוֹנְדְקִירְתָא אֲשֶׁה זָוָנָה vertat נְשִׁים זָוָנוֹת. Apparet quoque, cur נְשִׁים זָוָנוֹת i Reg. III, 16. המה.

mulieres Pondekan transtulerit. Mens ejus evidentius patet, si e-
volvas loca, in quibus זונָה ab eodem aliis vocibus, sed ea-
dem significatione, vertitur. Sic enim זונָה נפְקַת vertit per בְּרִית / exeuntē foras, Ezech. XVI, 31. 41. per טְעַתְּבָתְּ / ober-
rantem, Jes. I, 21. Sic etiam Hebræorum זנָה scortari redditur
ab eodem per טוֹן erravit, Ezech. XXIII, 3. Ex quibus appare-
re existimamus, Chaldaicum in vertenda voce non respe-
xisse radicem זֵן alere, uti multis persuasum est, sed potius זֵן
scortari. Conf. si vacat, Hos. IV, 10. Jud. IV, 13. V, 3. 14. Es. I, 21.
Ezech. XVI, 33. Proverb. XXIX, 3. &c. In quibus omnibus Chal-
daeus non ad זֵן alere, sed semper ad זנָה scortari mentem di-
rexit. Assentientem habemus Kimchium, qui licet Ralchii sen-
tentiam adduxisset, mox tamen in nostram descendit: וַהֲאָמַרְתָּ
הָעַת זֹנוֹת זֹנוֹת מִמֶּשׁ כִּי כִּنְדָּקִיתָה וְכִן שְׁתִים נְשִׁים זֹנוֹת פְּנַרְקָן
זֹנוֹת פְּנַרְקִיתָה וְכִן שְׁתִים נְשִׁים זֹנוֹת פְּנַרְקָן
וְאַפְּ עַל פִּי שְׁתְּרֵגֶם מִקְצָתָן נְפֻקָּת בְּרָא וּרְעָתָן לְפִי
שְׁהַזְוֹנָה כְּפָנְרִקִּיתָה שְׁמַפְקָרָת עַצְמָה לְכָלָי: Jonathan
videtur vere intellexisse meretricem, solet enim frequenter expli-
care per Pondekitha. Inde etiam interpretatur per Pondekan, &
quandoque per mulierem exeuntē foras. Ubi nullam aliam in-
telligit, quam meretricem, quia meretrix est similis hospiti, quae se pro-
fituit omnibus. Eandem sententiam tuetur Abarbanel:
תְּرֵגֶם יְוָנָתָן זֹנוֹת פְּנַרְקִיתָה וְהַמְפְרִשִּׁים פרשׂוּ שְׁהַוָּתָן כְּמַשְׁמָעָי:
וְאַחֲשׁוּב אֲנִי שְׁגַם יְוָנָתָן בָּעֵל אַיִלְוחֵשׁ פִּירֹושׁ הַמְפְרִשִּׁים
לְפִי שְׁכָלָי אֲשֶׁת פְּנַרְקִיתָה מִפְנֵי רֹוב האנשִׁים הַמְתַעֲסִקִּים
עִמָּוּהָ בְּבֵית מִזְהָא אַחֲרָוֹת אַחֲרָוֹת יִתְחַיֵּב שְׁתְּהִיוֹת זֹנוֹת
כִּי אַחֲרָ מִחְמָת יִכְבְּשָׁת וְהִיא גַּם הִיא תְּטוֹרָה אַחֲרֵי וְגַם כִּי
רֹוב הַנְּשִׁים הַכֹּאֲרָת בְּאוּמָנָתָן הַזָּהָר קָדוּם לְזָהָר:
Jonathan interpretatus est vocem זֹנוֹת per Pondekitha, & interpretes ex-
istimant, quod fuerit meretrix. Existimo, quod etiam Jonathan Ben
Uziel, non irritam reddat interpretationem interpretum, propterea quod
omnis fæmina hospita propter multitudinem hominum conversantium cum
ea in domo, alter ibi, alter alibi, facile meretrix fieri potest. Facile enim

contingit, ut quidam eam subigat, quia illa ipsa ad eum inclinat: quia etiam multæ fæmina hoc vita genus sequentes jam ante eam scorta fuerunt. Comment. ad h. l. fol. 7. d. Consentit David de Pomis in Zemach David fol. 176. d. Posteaquam dixisset quod פִּנְרוֹק significaret, hospitium, diversorium, tandem addit: רֵישׁ מַי שְׁפָרֶשׁ : לְשָׁרֵן זְנוּת כְּמוֹ וַיָּבָאֵו בֵּית אֲשָׁה זָוְחָה : Sunt, qui explicant illam vocem de scortatione, uti dicitur, & venerunt in domum mulieris meretricis, Jol. II, 1. Nec dissentit Auctor Aruch Hakkizzur fol. 54. b.

§. VI.

Nec obstat, quod Rachaba Salmoni, Davidis abavo, nuplerit, quod, uti existimant, non factum, si impudicitæ labi commaculata fuisset. Possemus hic cum *Masio* Comment. in h. l. rem totam in dubium vocare, quia sententia ea sola nominis similitudine, conjectura non satis bona, nititur. Sed hoc nobis non placet, quia in Christi Genealogia ea tantum mulierum nomina adducuntur, quæ peccatrices fuerunt, & quæ impudicitæ labi commaculatae. vid. Hieron. ad Matth. I. Prima est Thamar, cuius impudicitia Gen. XXXVIII, 29. describitur, secunda est Bathseba, adulterii labi maculata, quibus haud immerito nostra Rachab adjungitur, eadem macula contaminata. Quarta denique est Rutha ex Gentili Judæa facta. Nulla reliquarum matrum mentio facta est: Quæ nobis persuadent, ut eandem Rachabam, quæ exploratores exceperit, habeamus pro illa, quæ Salmoni nupsit. Missa itaque hac, quæ Masio placuit, responsione, aliam & verisimiliorem dabimus. Si Rachab a Salmone Judæ principe in matrimonium ducta est, necesse est, ut eo tempore, quo exploratores exceperit, tenera fuerit, & fortasse vix decimum & quintum annum excesserit. Boas enim ex Salmone & Rachaba natus, Ruth. IV, 21. Math. I, 5. cum Davidis proavus fuerit, vix nasci potuit, nisi quadraginta vel circiter post hæc annis, uti recte collegisse videtur Jacob. Capellus Observat. in h. l. p. 644. Tantum enim abest, ut Talmudistis fidem habeamus, qui in Jalkut Simeon. P. II. fol. 3. col. a. sequentia de ea referunt: אמרו בת עשר שנים הייתה כשיתאו ישראל ממצרים

ממצרים וזנתה כל ארבעים שנה שהיו בארץ במורב
לסוף חמישים שנה נתגiorה אמרה לפניו רבינו של שעם
בשלשה חטאתי לפני בגרה בחלה ובחלקה בשלשה
מחווני לי בחבר בחלון ובחומרה: *Dicunt Rachab egit decimum
annum, cum Israelite ex Aegypto exirent, & scortata est integras 40. annos,
quibus Israelite vixerunt in deserto. Tandem anno quinquagesimo ample-
xa est religionem Judaicam, dixitque ad DEum Benedictum: Domine
totius mundi, ego tribus rebus peccavi contra te, menstruo, placenta,
& accensione lucernae (conf. Schabbas cap. X. in Mischna) Ob tres res
mihi etiam condonatum est, propter funem, (quo demisit explorato-
res) propter fenestram (per quam dimisit) & propter murum (super
quem dimisi sunt.) His enim alii contradicunt it. Chamesch Me.
gilloth. R. fol. 42. col. 6.*

ויש אומרים ששרה עלייה רוח הקורש עד ש萊 נכנסו ישראל לארץ: וכי מהיכן
היתה יודעת שחזרין לשולשת ימים: מיקן ששרה
עליה רוח הקורש: עם המלך במלאתו ישבו שם:

*Sunt qui dicunt, quod super ea habitaverit Spiritus S. quamdiu Israelite
non ingressi sunt in terram sanctam. Unde enim ea scivit, quod (explora-
tores) illi tertio die reddituri sint? Inde cognovit, quia Spir. S. habita-
vit super ea. Quia ibi cum Rege in consilio sederunt. Sed quamvis illi
propheticum spiritum denegemus, eandem tamen & forma cor-
poris & donis animi egregiis praeditam fuisse existimamus. Prius
enim vel ex eo elucescit, quod Salmoni Principi Judæ nupserit; al-
terum vero appareat ex ejus praecedenti responsione Regis ministris
data. Cum enim ipsi injungeretur, ut produceret viros, quos
hospitio exceperat, mox intrepido animo respondet: Antequam
porta clausa est, exiverunt, sed quorsum, nesciasum, persequimini eos,
nam invenietis eos. Cognoscimus id porro ex causa ejus absconsio-
ne, dum duos exploratores non in uno, sed duobus diversis locis
separatim inter linea super te^{cto} asservavit. Hoc nobis latere vi-
detur in voce ותצפנו *abscondit quemvis sc. separatim*, quia alias
ויתצפנּ *& abscondit eos*, legendum esset. A vero enim aliena
sunt, quæ Rabbini occasione hujus vocis in Tanchuma ad Sect.
Schlach*

כַּיְוֹן שָׁהַלְכִי לְבַקְשֵׂם Schlach lecha fol. 79. col. c. fabulantur: מה עשתִי רחָב נטָלה אֶתְמָתְמִינְכֶּת אֲמִ' לְתָה פְּנַחַס אֲנִי כָּהֵן וְהַכְהָנִים נְמַשְׁלוּ לְמְלָאכִים שְׁנִי כִּי שְׁפָתִי כָּהֵן יִשְׁמְרוּ דָעַת וּתְוָרָה יִבְקַשׁ מִפְּיוֹ כִּי מֶלֶךְ יְיָ צְבָאֵי הָרוֹא וְהַמֶּלֶךְ רֹצֶחֶת נְרָאָה רֹצֶחֶת אִינְטְּנָאָה: *Cum venirent (Regis ministri) ad querendum eos, quid fecit Rachab? Acceptipit eos & abscondidit eos. Dixit ad eam Pinchas (alter explorator) ego sum sacerdos, sacerdotes vero similes sunt angelis, quia dictum est: Labia sacerdotis custodiant scientiam, & legem querat quisque ex ore ejus, quia ille est angelus Dei Zebaoth. Angelus vero, si voluerit, videtur, & si non voluerit, non videtur ab aliis.* Ex quo inferunt, Rachabam tantum unum exploratorem abscondidisse, quia Pinhas alter explorator visibilis & invisibilis fuit pro lumen. Sed quis has ineptias non agnoscet? וְתַצְפְּנוּ כֵּר אֶחָד לְבָרוּ Melior est Kimchii explicatio ad h. l. Et abscondit eum: *h.e. quemvis separatim, ea ex ratione, ut (regii ministri) non cognoscerent locum eorum, si fortasse adscenderent super tectum.* Præterea laudanda est Rachab ob religionis, quam amplexa est, confessionem & fervorem. Ea enim, cum antea audisset, quæ Deus Israelitarum miracula patrasset in mari rubro & regione Amoræorum, tantum est commota, ut verum Deum agnoscere inciperet, quod ex Jos. II, 10. colligimns. Deinde quoque ex terrore, quem Israelitæ incolis Jerichuntis incusserant, cognoscebat, quod Deus urbem Israelitis datus sit. Accedit ejus de vero Israelitarum Deo confessio v. 11. *Nam Dominus Deus vester, est Deus in cœlis supra & in terra infra.* Huc spectant, quæ de ejus fide narrantur Hebr. XI, 31. & Jacob. II, 25. Quæ omnia antecedentis impudicitia labem paucis annis contractam abstergunt, novamque proselytam principe Judæ Salmone dignam fœminam reddunt.

§. VII.

Objiciunt quidem Judæi, Rachabam non Salmoni, sed Iosuæ nupsisse, ita enim Kimchi Comment. ad Cap. VI, 25. רַיְשׁ בָּבוּ דָרְשָׁנִי לְקַח רָחָב לְאַשָּׁה וְזָהָר חַחִית כִּי כַּיְוֹן שְׁרָאוּ שִׁיחֻטְעַ לְקַח רָחָב לְאַשָּׁה נְרַבְּקָוּ בְּבִית אָבִיה

אֲבִיכָה מְגַדּוֹלֵי וְשָׁרָאֵל וְאֶפְעַמְתָן עַל פִּי שְׁכֻתוֹ בְשַׁבָּעָה
אָוּמָרָת לֵאמֹר תְּתַחַת בָּם אָמָרוּ כִּי רָחֵב וּבָיוֹת אֶבְיתָה
נְכָרִים הֵוּ בָּאָרֶץ וְלֹא הֵוּ מִשְׁבָּעָה גְּנוּים וְיִשְׁמַר מֵשָׁוֹרֶת
כִּי כַּשְׁנַכְנָסְיוֹ מְרַגְלִים שְׁלָחָת יְהוָשָׁע בִּירִיתָה נְתַנְיוֹתָה
וְעַדְיוֹן לֹא נָכַנְסֵי יְשָׁרָאֵל לְאָרֶץ וְכֹל זֶה לְמַיְהָר שָׁמַר
כִּי כְתֵי לֵאמֹר תְּתַחַת בָּם בְּגִוָּתָן כְּתִיב *Prostat etiam expositio, quod Iosua Rachabam in uxorem duxerit, quod voce in vita conservavit, indicari putant. Posteaquam enim viderunt, quod Iosua duxerit Rachabam, adhaeserunt familiae patris ejus quidam ex precipuis Israëlitarum. Et quamvis scriptum sit de septem gentibus: Non matrimonium contrahas cum ipsis: Respondent tamen: Rachabam familiamque ejus fuisse peregrinam in terra illa, & non pertinuisse ad septem gentes illas. Sunt etiam alii, qui dicunt, quod eo tempore, quo exploratores ingressi sunt terram, ea proselyta facta sit, quo tempore Israëlitæ nondum ingressi erant terram. Et haec omnia dicunt in gratiam ejus, qui objicit scriptum esse, non matrimonium contrahas cum ipsis sc. gentibus. Idem legimus in libro Iudæis in fol. 10. a. רָחֵב שְׁנַשָּׁאָה יְהוָשָׁע לְאַחִירָה מִד' עַמִּים R.achab, quam duxii Iosua, non fuit de septem gentibus. Sed respondeamus in certis Judæorum traditionibus parum fidei esse tribuendum. Antiquior enim Matthæi traditio plus fidei meretur. Sufficit nobis, Judæos fateri, Rachabam cuidam Israëlitarum principi nupsisse licet in persona erraverint. Nec chronologia obstat, si cum Torniello & Salmerone ap. Corn. a Lapide ad Cap. VI, 25. Jos. ponamus, Salmonem & Rachabam juvenes fuisse sub ingressum in terram Canaan; Boozum quoque Obedum & Isai senes genuisse, quod illo tempore mirum non erat, uti ex exemplis Abrahami, Moses, Calebipater. Intercedere etiam potuit extraordinaria benedictio in majoribus illis Christi prole ditandis, ut illi charactere quodam extraordinario designarentur. vid. Spanhem. Dubia 3.p.14.*

§. VIII.

Aliud dubium movet *Pontianus* loco supra citato, DEum Deut. XXIII, 2. prohibuisse, ne Mamseres h. e. spurii in Ecclesiam Domini ingrediantur, h. e. ne populo Judaico accenseantur, usque ad decimam generationem. Quia vero negari non potest, Rachabæ filiis

is licuisse inter populum Judaicum habitare, videtur ideo factum, quod Rachab scortum non fuerit, quod Cl. Pontasius etiam affir-
mat. Sed fatemur, nos non intelligere, qua ratione allegatus locus nostræ sententia obstare possit. Deus enim prohibet, ne spuri ingrediantur in Ecclesiam, filius autem Rachabæ ex Salmo-
ne natus non est spurius. Maimon. sane *Iffure bia* cap. XVIII, 1. fol.

אי זהו מזר האמור בתורה זוח הבנא מערווה מן הערים חוץ מן הנדרה שהבן ממנה פגוס וaino ממזר אבל הבא על שאר הערים בין באונס בין ברצון:

*Quis nam est Mamser dictus in Lege? Ille, qui nascitur ex incestuosa scortatione. Excepto eo, qui nasci-
tur ex menstruata, hujus enim filius est infamis, sed non Mamser. Sed si
quis nascitur ex scortatione alia, sive illa coacte, sive voluntario, sive mali-
tiose, sive ex errore fiat, nascitur Mamser vel spurius. Quis vero dicat,
Rachabæ proselytæ filios ex Salmone natos spurious fuisse? Alio-
rum vero nulla fit in sacris literis mentio. Videlur Pontasius con-
troversiam movisse, quæ aliis vix controversa fuit. Proselytæ e-
nim, qualem Rachabam fuisse omnes confitentur, omnibus Isra-
elitarum juribus potiuntur, uti Maimon. *Iffure Bia* cap. XII, 17. fol.*

כל הגויים כולם כשייתנו ויקבלו עליוון כל המצו' :
שבתורה והעברי כשייתחררו הרי הן כישראל לכל
רבר שני הכהל' חוקה אחת יהיה לכם ומתרין להכנס
בקהיל יי' מיר' והוא ישא השג' או המשוחרר בת ישראל
וישאת חישראלי גיורת ומשוחררת חוץ מד' עמץין בלבד
וחס עמון ומואב ומצרים ואדום שהאומי' ראלו כשייתנייר
אחר מהן הרי הוא כישראל לכל רבר אלא לעניין ביאר
בקהיל: וכיוצר רינן עמון ומואב איסורן איינו עולם זכרים
ולא נקבות שני. לא יבוא עמוני ומואבי בקהל יי':
*Omnes gen-
zes, quando proselytæ fiunt, suscipiunt omnia præcepta legis, & servi manus
missi sunt sicuti Israelitæ in omni re. Quia dicitur: Num. XV, 15. O congre-
gatio, statutum unum erit vobis. Et licitum est, ut ingrediantur in Eccle-
siam Domini statim. Sive peregrinus vel manus missus ducat filiam Israelitæ,
sive Israelita ducat peregrinam vel manus missam. Exceptis tantum quatuor
populis, Ammonitis, Moabitis, Aegyptiis, & Edomitis. Hi enim po-
puli*

puli, si proselyti fiant, sunt sicuti Israelite in omnibus rebus, excepto ingressu in Ecclesiam. Tale vero est ius eorum, Moabitæ & Ammonitæ perpetuo arcentur, sed tantum mares, non vero foeminae, quia dicitur: Non ingrediasur Ammonita vel Moabita in Ecclesiam Domini, Deut. XXIII, 4. Ex his infertur invicte Rachabam salvis juribus Salmoni nubere & filios legitimos parere potuisse. Habemus itaque exemplum, quod etiam meretrices, si poenitentiam agant, a juribus Ecclesiæ non sint in V. T. exclusæ. vid. Selden. de Jure Nat. Hebræorum Lib. V. cap. xiv. p. 647. Imo præfiguratur nobis, uti Theodor. Interr. VIII. p. 200. loquitur: Dominum habere alias oves, quæ non sunt ex ovili, quas oportet adducere, ut vocem ejus audiant, & fiat ovile unum, & unus pastor. Ἐδει δὲ καὶ ᾧς ἀγρού λαον ἐγκεντεῖθηναι εἰς τὴν καλλιέλαιον. Conveniebat enim velut oleastrum in bonam olivam inseri, uti B. Paulus loquitur.

§. IX.

Nec sententiam nostram Fesselii argumenta infringunt, quod enim ζωγή Hebræis vendere significet, nullo loco probatur. Adducitur quidem Jes. XXIII, 17. sed ad eum locum quædam supra §. 3. annotavimus. Nec favet huic vocis ζωγή per venditricem interpretationi Chaldaicum Pondekitha, de quo supra actum est §. 4. & 5. Nec ideo caupona verti debet, quia Græcorum πόρην a πέρηναι vendo deducitur. Ejusmodi enim πόρην non solum potest vendere cibum, sed potest etiam περιπάτην seu vendere corpus suum. Nec opus est, ut πόρην deducatur a περιπάτη; potest etiam descendere απὸ τῆς πόρρωνέων, eminens innuere, uti Suidas vult in πορνίᾳ p. 156. Tabernas denique meritorias dici, a merere, mirum non est, quia hospites meritoriis suis pecuniam merere student. Sed hoc nobis non obstat. Ex eo enī non sequitur, Hebræum ζωγή venditricem sonare. A derivatione enim vocis Latinæ ad Hebræam nihil sequi certi, existimamus. Meretrix enim Latinis a mere-
re; sed Hebræis ζωγή a σκοταρι appellatur. Retinemus itaq;
tam Ebr. XI, 31. quam Jacob. II, 25. propriam meretricis significati-
onem, ubi Rachab πόρην appellatur.

§. X.

Secundum Simonii sententiam, quam cum Serario com-

B 2

mu.

munem habet, Rachab pro meretrice idolo sacra habenda est: quod cum veritate congruere vix videtur. Non equidem negamus, scorta apud gentiles fuisse, quorum flagitioso ministerio cultum Deastris præstari posse putarunt. Vide hac de re in Grenov. Antiqu. Græc. Vol. VII. Josephi Laurentii Tract. Cap. III. Dilherri disputat. Academic. Tom. I. p. 166. 167. Spenzerum de Legibus Juðorum ritualibus Cap. XXII. Lib. II. At enim vero ejusmodi scorta Hebræis vocantur קָרְשׁוֹת non זָנוֹת, uti Spencer. c. l. ad Deut. XXIII, 17. prolixo docuit: *Verbis קָרְשׁה וּקָרֵשׁ*, inquiens, non scorta vulgaria, quæstus aut voluptatis solius cupidine corporum suorum copiam facientia prohibentur: sed scorta (quæ vocant) sacra, fædo alicui Gentium Numinis dicata, & turpitudinem omnem in illius honorem excentia. His gemella vid. in subsequentibus ibidem. Vocem קָרְשׁוֹת ita quoque reddit Selden. de DIS Syris Synt. II. 2. inquiens: *Uti Phegorio numina sacerdotes sive meretrices ei sacratas קָרְשׁוֹת Kedeschoth dictas vult B. Hieronymus; ita huic Deæ Astartæ, Luco, sive Ashera קָרְשִׁי Kedeschim antistitum ordinem fuisse autumo,* & ut illud meretrices, ita hoc scortatores interpretatur. Cum itaque Rachab non dicatur קָרְשָׁה, non video, cur a propria vocis זָנוֹת, significatione recedere velimus. Porro ex Simonii sententia sequitur, vocem Chaldaicam פְּנַךְּרִתְּזָה scortum idolo sacratum denotare, cui tamen & vocis origo & constans ejus significatio renititur, nisi Chaldæum ignorantia accusare, eumque hebraicum זָנוֹת non intellexisse, affirmare velit. Nec valida sunt, quæ ex domo ad portam sita, ejusque a parentibus separata habitatione infert. Pauperes enim parentes sordida & vilia vita genera permettere & sapienter permisisse, notum est.

§. XI.

Omnibus itaque perpensis, quæ vocis זָנוֹת, Pondeki-tha & πόρνης significationem dubiam reddunt, ea nobis placet sententia, quæ adductis vocibus meretricis significatum tribuit. Non diffitemur quidem, quod Rachab nostra tam urbis incolas, quam peregrinos hospitio exceperit. Hoc enim ad in honestum

il-

illud negotium pertinere abitramur. Illud saltem negamus, Hebraicam vocem מִזְבֵּחַ, ut & Græcam πόρνην originali suo significatu cauponam denotare, quod, uti vidimus, a Scriptura sacra & profanis scriptoribus alienum est. Sic quoque Chaldaicum Pondekitha & Græcum παυδοκέυτρια, si etymologiam spectes, hospitam, si vero usum, meretricem indicat. Ut adeo neque Chaldæum, neque LXX. Senes erroris accusare possumus, quia utræque voces sibi invicem respondent. Hac vero impudicitiae labe abstera, mirum non est, Rachabam proselytam Salmoni nupsisse, eamque laudem obtinuisse, ut Servatoris Majoribus annumerata sit. Quod vix factum, si in idoli æde, cuius nulla sit in Scriptura mentio, impudicis quorumque amplexibus se se obtulisset. Nec unquam legimus, ejus & Salmonis posteros a coetu ecclesiastico esse exclusos, nec tale quid Judæorum hodiernæ leges, uti vidimus, prohibent. Conveniebat potius, oleastrum in bonam olivam inseri.

S. D. G.

Coll. diss. A. 1, misc. 19